

ВОЈВОДИНАШУМЕ
Петроварадин

Број: 2317/13-2

Датум: 19. 07. 2023.

СМЕРНИЦЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ ЗАШТИТНИХ ЗОНА ПОРЕД ВОДОТОКОВА, ЈАВНИХ ПУТЕВА И НАСЕЉА (BUFFER ZONES)

За планирање и успостављање заштитних зона (buffer zones) дуж водотокова, јавних путева и насеља, доносе се смернице за формирање заштитних зона у шумама којима газдује Јавно предузеће „Војводинашуме“ Петроварадин. Имајући у виду дугорочни карактер успостављања заштитних зона, потребно је да се приступи дефинисању могуће стратегије и типова појасева, планирању, избору технологија и обезбеђивању одговарајућег садног материјала за успостављање заштитних зона.

Формирање заштитних зона је у функцији обезбеђивања позитивних ефеката на стабилност екосистема, очувања одређених станишта, биолошке и предеоне разноликости и аутентичног изгледа предела. Заштитне зоне на ободима природних шума и граничним појасевима плантажа, изграђене првенствено од аутохтоних врста дрвећа, поред водотокова, јавних путева и насеља, утицаће на обнављање и очување изворног изгледа предела, што ће обезбедити позитиван утицај на очување аутентичних амбијената, душевног мира локалног становништва навикнутог на специфично окружење и естетских вредности предела.

Подизање заштитних зона представља дугорочан процес, који се може спроводити искључиво плански и постепено. У досадашњој пракси је поред природних заштитних зона поред водотокова, постојала обавеза уграђивања заштитних појасева у планска документа само у случајевима када је то било прописано одговарајућим актима о проглашењу заштићених подручја и условима Покрајинског завода за заштиту природе Србије.

Имплементација процеса сертификације шума намеће обавезу очувања постојећих и успостављање нових заштитних зона на местима где оне недостају (тзв. заштитне зоне у изградњи), поред водотокова, јавних путева и насеља.

Почев од дана ступања на снагу ове смернице, у планским документима, основама газдовања шумама, обавезно се планира и прописује одржавање и подизање заштитних зона у поглављу "Смернице за спровођење потребних мера и планова газдовања шумама", при чему посебан значај треба дати следећем:

- дефинисању врста дрвећа које ће се примењивати у заштитним зонама,
- дефинисању ширине заштитних зона,
- прописивању мера неге које ће бити примењене у заштитним зонама,
- одређивању времена обнављања заштитних зона,
- начину и технологији обнављања заштитних зона.

Подизање заштитних зона у случају плантажа селекционисаних сорти топола вршиће се првенствено аутохтоним врстама дрвећа, а у складу са резултатима идентификације станишних услова датог локалитета, при чему се за пошумљавање приоритетно препоручују следећа врте дрвећа: врбе, бела топола, црна топола, храст лужњак, пољски јасен, црна јова и др. Међутим, док се не обезбеди производња одговарајућег садног материјала за ове намене, заштитне зоне ће се одржавати од постојеће шумске вегетације. Узимајући у обзир исказане захтеве, потребно је проширити постојећи асортиман производње репродуктивног материјала шумског дрвећа и покренути расадничку производњу неопходног садног материјала за потребе подизања заштитних зона.

Ширина појасева дефинисана је у складу са функцијом и значајем самих појасева, а одређена је следећим елементима:

- **заштитне зоне ширине 30 m подижу се дуж тока реке Дунав, аутопутева и насеља.**
- **заштитне зоне ширине 20 m подижу се дуж токова Саве, Тисе и Тамиша, других већих речних токова и магистралних путева.**
- **заштитне зоне ширине 10-15 m подижу се дуж мањих речних токова, канала, речних мртваја и регионалних путева.**

Сеча и обнављање заштитних појасева неће се вршити у исто време са главном састојином. **Обнављање заштитне зоне вршиће се најраније по истеку временског периода одређеног ширином једног доброг разреда.** Према томе, заштитним појасевима ће се газдовати са продуженом опходњом, што је условљено одржавањем заштитних функција ових зона. При томе, мора се имати у виду да старост стабала у заштитном појасу не пређе биолошку зрелост.

Као што се може закључити, формирање заштитних зона вршиће се у дужем периоду паралелно са реализацијом основа газдовања шумама, које ће садржати одредбе везане за ову проблематику. Извођачки пројекти, у свом текстуалном делу, такође, треба да имају дефинисано оперативно извођење радова на оснивању и одржавању заштитних зона.

ДИРЕКТОР ПРЕДУЗЕЋА

Роланд Кокаи, маг. ек.